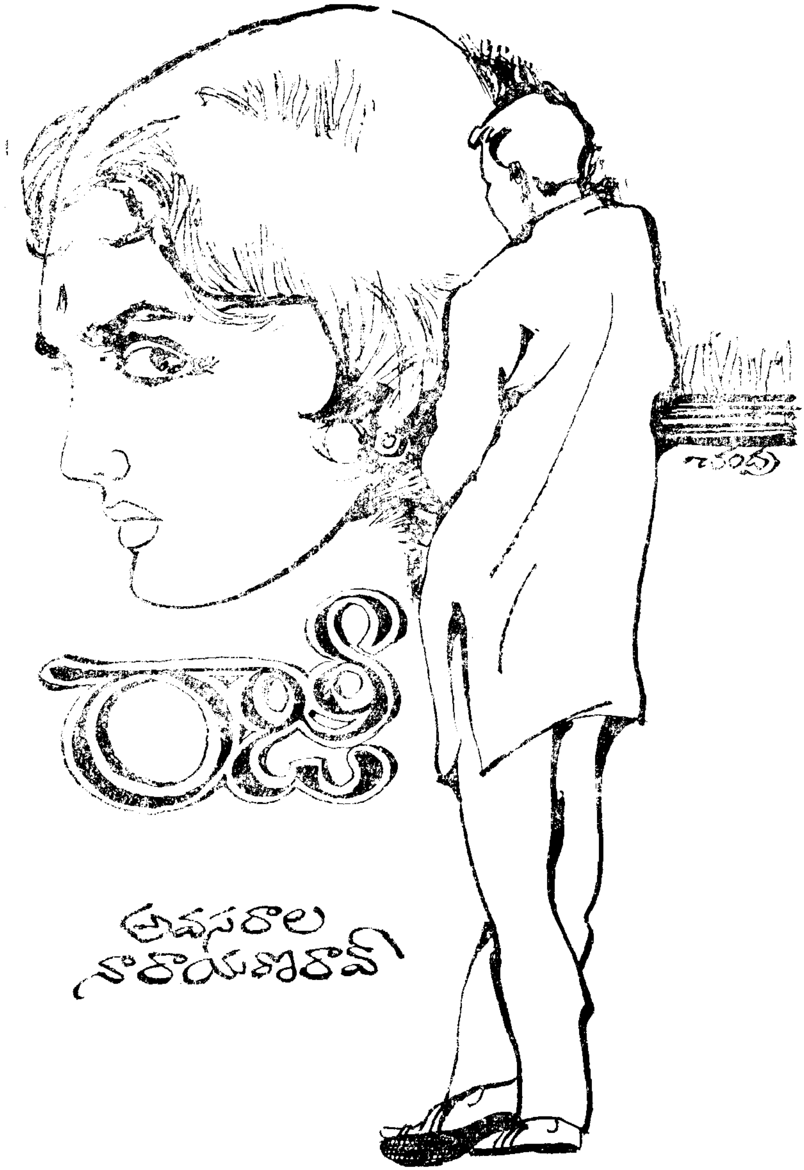

రాజీ

ప్రవసరాల నారాయణరావు

ఉదయం పదకొండున్నర రవుతుంది. వాల్తేర్ స్టేషనుకు అప్పుడే వచ్చి హౌరా - హైదరాబాద్ ఎక్స్‌ప్రెస్ ఆగింది.

ప్లాట్ ఫారంమీద ఒక్కసారిగా పెద్ద సంచలనం చెలరేగింది. ప్రయాణీకు లంతా గాభరాగా కూలీలచే సామాన్లను పట్టించుకుని యీ కంపార్టుమెంటు కాదంటే యీ కంపార్టుమెంటుకూ హడావుడిగా పరుగిడుతున్నారు. ఒకళ్ళ నొకళ్ళు తోసుకుంటూ. మూడోతరగతి కంపార్టుమెంటు దగ్గర ఒకటే కుమ్ము లాటగా వుంది. దిగేవాళ్ళను దిగనీయ కుండా, ఎక్కవలసినవాళ్ళు వూరికే ఒకళ్ళమీద ఒకళ్ళు పడి, యినప గజాలు పట్టుకుని లోపలికి ఎగబడుతున్నారు.

"సెకండ్ క్లాస్ ఎందుకు కొన్నా రన్నావ్?... ఆ కుమ్ములాట చూడు శాంతా!" సరసనే నడుస్తోన్న భార్య నుద్దేశించి అన్నాడు వాసు.

శాంత అటు చూసింది గాని ఏమీ మాట్లాళ్ళేదు.

రూల్సు ప్రకారం తనకు సెకండ్ క్లాసులో ప్రయాణం చెయ్యటానికి అర్హత వున్నదని శాంతకు తెలియక కాదు. ఫస్టు క్లాస్ కొనమన్నది ఇవతలివాళ్ళ విష సుఖాలు ఆలోచించకుండా నెలాఖరు రోజుల్లో ఏదో కొంపమునిగిపోతూన్నట్లు తనను టెలిగ్రాఫిక్ ఆర్డర్సుమీద హైదరాబాద్ బదిలీ చేశారు, పై ఆఫీసువాళ్ళు; దానికి తోడు డ్యూటీలో చేరటానికి మామూలుగా వుండే గడువును మూడు రోజులకు తగ్గించేశారుకూడా. పెట్టిన ట్రాన్స్ఫర్ టి. ఏ. ఎడ్వాన్సు కొస్తా అందలేదు. ఈ కారణాలవల్ల ఫస్ట్ క్లాస్ కొనమన్నది శాంత. కాని, ప్రయాణంలో ఆమె ఎక్కడ అష్టకష్టాలూ పడిపోతుందో. అందులో మూడ్రోజుల ప్రయాణం, అని మనసొప్పక సెకండ్ క్లాస్ టిక్కెట్లే కొన్నాడు వాసు, అప్పో సప్పో చేసి.

"అమ్మగారి బెడ్డింగ్ యిందుమీద పరిచాను. యిహ హైదరాబాద్ చేరే దాకా ఏ యిబ్బందీ లేకుండా హాయిగా పండుకోవచ్చు... కూలిడబ్బు లిప్పించండి బాబయ్యా!" ఎర్ర తలపాగా తీసి తలబరుక్కుంటూ అడిగాడు పోర్టర్.

పర్సులోంచి ఓ అర్ధరూపాయి తీసి, ఆ పోర్టర్ చేతిలో పెట్టాడు వాసు. వాడు వాసూకి ఓ సలాం కొట్టి వెళ్ళిపోయాడు.

అది సెకండ్ క్లాస్ లేడీస్ కంపార్టు మెంటు. పెట్టంతా ఖాళీగా వుంది. ప్లాట్ ఫారం పైవున్న కిటికీ షట్టర్సు క్రిందికి దించేసున్నాయ్.

బెర్త్ మీద శాంత సరసనే తనూ కూర్చున్నాడు.

అర్థంకాని ఆ వేదన నేదో యిద్దర్నీ ఆవహించింది. దాన్ని పరస్పరం పైకి చెప్పుకోవాలనే తహతహ అయితేమాత్రం యిద్దరికీ వుంది కాని, ఒక్కరూ మాట్లాళ్ళేకపోయారు క్షణం సేపటిదాకా.

వాసూ అంతర్యంలోని ఆవేదనంతా పెద్దని నిట్టూర్పు రూపంలో ఒక్కసారి వెలువడింది.

అనునయంగా ఆమెను భుజంపై

చెయ్యివేసి చేరదీసుకుంటూ "శాంతా!" అన్నాడు భారంగా ఆమె కళ్ళలోకి దీనంగా చూస్తూ వాసూ తీరు మామూలుగా లేదు. ఆతని చూపుల్లో అనంతమైన దిగులేదో నిండివుంది ఆ పిలుపులో అనురాగానికి అరింతలు ఆవేదన మిళితమై ధ్వనించింది

భర్త పడుతున్న బాధ శాంతకు అర్థ

మైంది: నిజానికి తనకుమాత్రం బాధగా లేదూ? ఆ మాటకొస్తే తనే ఎక్కువగా బాధపడుతున్నదని చెప్పాలి. కాని, ఎటొచ్చీ గుంభనగా వుండగలగటం స్త్రీ యొక్క సహజలక్షణం కాబట్టి బాధను బహిర్గతం చేసుకోకుండా లోలోనే దిగ మింగుకున్నది. లేకపోతే ఆ దోర వయసులో, ... మధురాతి మధురమైన ఊహలకు అస్పృశ్య రూపకల్పన చేసి, అనన్యమైన అనుభూతిరీత్యా అనుభవించ ఆనందించమని అహర్నిశయా గిలిగింతలు పెట్టే ఆ తరుణంలో ... ఒంటరి జీవితం తనకుమాత్రం వ్యధాభరితం కాదూ?

'బాధపడకండి; మనం చెయ్యగలిగిందేదో చేశాం. సరేమరా, వెళ్ళితీరాల్సిందే. ఆర్డర్సు క్యాన్సిల్ చెయ్యటానికి వీల్లేదని పైఅధికారులు మొండి పట్టు పట్టితే మనం ఏం చెయ్యగలం? ప్రయత్నం చేసి మీరూ హైదరాబాదు బదిలీ చేయించుకోండి. అంతవరకూ మనకీ ఎడబాటు రాసిపెట్టాడు — ఏం చేస్తాం?'' శాంత ఎలాగో ధైర్యం చెప్పటానికి ప్రయత్నించింది. వాసు షర్టు గుండీలను తన మునివ్రేళ్ళతో సుతారంగా త్రిప్పుతూ, ''నీవెలా శాంతా! ఎన్నాళ్ళనుభవించాలో ఈ ఏకాంతం..'' శాంతను మరింత దగ్గరగా తీసుకో బోయాడు వాసు.

కంపార్టుమెంటు డోర్ కిర్రుమంది. తలుపు తోసుకుని లోపలికి ఎక్కుతున్న మరో లేడీ ప్యాసింజర్ను చూసి సిగ్గుపడి వాసూకి కొంచెం దూరంగా జరిగి కూర్చుంది శాంత.

ఇంజన్ ఓసారి బొంగురుగా అరిచి, వెనుకనున్న బోగీలను ఒకదాంతర్వాత ఒకటి లాక్కుంటూ వానపాములా కదలసాగింది.

''బండి కదుల్తోంది దిగండి!'' అప్రయత్నంగా శాంత కళ్ళల్లో నీళ్ళు సుళ్ళు తిరిగాయి.

''అధైర్య పడకు శాంతా! ఎంత త్వరలో వీలైతే అంత త్వరలో ట్రాన్స్ఫర్ చేయించుకుని నేనూ వస్తాను... వెళ్ళగానే వైరియ్య, ఉత్తరాలకు జవాబు వెంట వెంటనే రాస్తూండు: చీరియో... బై... బై...''

వేగానికి రైలు, శాంతను తన నుండి దూరంగా తీసుకుపోసాగింది.

జగ్గారావుగారికి సంపెడు పిల్లలు. అందరిలోకీ వాసూయే పెద్దవాడు. అతని తర్వాత ఏడాదేడాదీ తేడాలో వరుసగా నలుగురాడపిల్లలూ, ముగ్గురు మగపిల్లలూను. ఆయనకు జిల్లా కలెక్టరాఫీసులో హెడ్ క్లార్క్ పని. కుటుంబ పరిస్థితులు ఆర్థికంగా [illegible] మూలాన. ఓ ప్రక్క ఆడపిల్లలు పెళ్ళికెదిగి వచ్చి, గుండెలమీద కుంపట్లా కూర్చుండటం మూలాన పెద్దచదువు చదువుకోవాలని తహతహలాడుతున్న

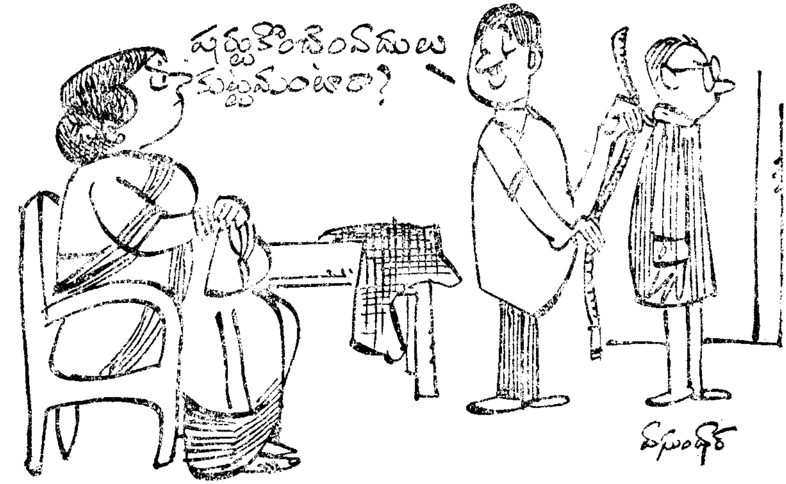

వాసూని మెట్రిక్యులేషన్ ప్యాసవ్వంగానే 'నౌఖరీ ఏదైనా చూసుకోరా పెద్దాడా,' అన్నారు జగ్గారావుగారు. అంతే, ఇన్‌కంటాక్సులో ఎల్డీసీగా చేరాడు వాసు. చేరిన పదో ఆరేళ్ళకు యూడీసీ అయ్యాడు. ఆ మరునాటి సంవత్సరమే శాంతతో వివాహం అయింది.

శాంత ఎక్కిన ట్రెయిన్ చివరి నున్న గార్డు పెట్టెకూడా మలుపు తిరిగి కనుమరుగయిపోయింది.

భారంగా ప్లాట్‌ఫారం దాటి, ఇంటి ముఖం పట్టాడు వాసు. కాని, ముసురు కున్న ఆలోచనల భారంతో ముందుకి అడుగు తీసి అడుగు వెయ్యలేకపోతు న్నాడు.

ఎంత దురదృష్టవంతుడు తను? పెళ్ళయి సంవత్సరం తిరక్కుండానే ప్రియురాలికి దూరమైపోవలసివచ్చింది. ముద్దూ ముచ్చటా తీరకముందే ఈ ఎడబాటనే పెనుభూతం తనను పెనవేసుకుపోతోంది. శాంతలేని జీవితం శ్రుతి కలియని గీతం, లయ కుదరని నృత్యం. తన శాంతను మళ్ళీ ఎన్నాళ్ళకు కలుసుకోగలుగుతాడు? ఎక్కడ విశాఖపట్నం ఎక్కడ హైదరాబాద్?

ప్రయత్నం చేసి హైదరాబాద్ తననూ బదిలీ చేయించుకు రమ్మన్నది శాంత. తనకీ అలాగే చెయ్యాలని వున్నది. కాని, ఫలితం దక్కుతుందా? దక్కదని శాంత విషయంలో మానేశాడా? బ్రహ్మప్రయత్నం చేశాడు. ప్రయత్నం చెయ్యటం మానవుని విధి. కాని ఒకటి; చేసిన ప్రతీ పనిలోనూ మానవుడు కృతకృత్యుడు కావాలంటే విధికూడ సహకరించాలి. ఒకవేళ అలా జరగని పక్షంలో?... వాసూ

గుండె దడదడా కొట్టుకుంది. ఎన్నాళ్ళని తాను ఇక్కడా, శాంత అక్కడా ఒంటరిగా బ్రతగ్గలరు ?

వాసు బాధగా నిట్టూర్చాడు.

పదినెలల క్రితం తనకు శాంతతో వివాహం కావటం, వివాహం అయిన కొద్దిరోజులకే టెలిఫోన్ ఆపరేటర్‌గా విశాఖపట్నంలోనే ఆమెకూ పోస్టింగార్డర్సు రావటం...తను ఎంత పొంగిపోయాడు! ఎన్ని బంగరు కలలు కన్నాడని! ఎలాంటి ఆశలు ప్రోవు చేసుకున్నాడని! తన జీవితం యిహ ముందెప్పుడూ 'ఓహ్! రాజా! లా వుంటుం దనుకున్నాడు. 'నిత్యకళ్యాణం పచ్చతోరణం' అనే జాతీయానికి సాదృశ్యమైన నమూనాగా వుంటుందని మురిసిపోయాడు; కాని, యింతలోనే పిడుగుపాటులాంటి ఆర్డరు వచ్చి మీద పడుతుందనీ, తననుండి శాంతని బంతిలా దూరంగా విసిరివేయబడుతుందనీ ఎప్పుడైనా కలలోకూడా అనుకున్నాడా తను? ఆమె అక్కడ, తను యిక్కడ. హుబ్బ! యీ ఎడబాటును తట్టుకోవటం ఎంత దుర్భరం!?...

తన పెళ్ళి ప్రస్తావన తెచ్చినప్పుడల్లా నాన్నతో ఎంత గట్టిగా వాదించేవాడు తను! యిద్దరికీ మధ్య ఎంత వాగ్వివాదం జరిగేదనీ! ఓ రోజున ఆవేశంలో చాలా దూరం దురుసుగాకూడా పోయాడు తను.

" 'చదువుకున్న పిల్లో, చదువుకున్న పిల్లో!' అని పాట పాడతావ్. పెళ్ళాం వూళ్ళేలాలా, వుద్యోగాలు చెయ్యాల్రా?" కొంచెం చిరాగ్గానే అన్నా రోసారి జగ్గారావుగారు.

తన కోడలు సత్సాంప్రదాయం గల కుటుంబంలోనిదై, నమ్రతవర్తినియై, భర్తమీద గౌరవానురాగాలు, అత్తమామలమీద భక్తి శ్రద్ధలు కలిగి మెలగేదియై, అటు పుట్టింటికీ యిటు అత్తింటికీ పేరు ప్రతిష్ఠలు తెచ్చే విధంగా సౌశీల్యంతో సంసారాన్ని చక్కదిద్దుకుంటే అంతేచాలని ఆయన అభిప్రాయం.

"ఊళ్ళేలకపోయినా, వుద్యోగం మాత్రం చెయ్యాలి నా పెళ్ళాం;" ఒక మోతాదు మించి సీరియస్‌గానే జవాబు ఇచ్చాడు వాసు.

వ్యక్తిగతంగా వుండే అభిరుచుల్నిబట్టి, ప్రతి యువకుడికీ తన వివాహం గురించి కొన్ని నిర్దిష్టమైన అభిప్రాయాలు, తనకు కాబోయే భార్యగురించి కొన్ని ప్రత్యేకమైన భావాలూ వుంటాయనీ ఆ భావాల రూపకల్పనే ఆమెగా చూసి మురిసిపోతారనీ ఆయన ఎప్పుడూ ఆలోచించలేదు.

తనకు కాబోయే భార్యలో వాసు కోరింది ముఖ్యంగా అందం, అంతకంటే ముఖ్యంగా అంతో ఇంతో ఆర్జనా శక్తి.

కొడుకుమీద ఏం అభిప్రాయం

కలిగిందో కాని, ఆయనమాత్రం ఎప్పటిలా హాస్యంగా ఓ చిన్న నవ్వు నవ్వి, "అందుకే నువ్వు సుఖపడ్డావ్," అన్నా రొప్పుతూ పోతూగా. ఆరిపోతూన్న లాంతరు ముట్టపోగను పూనికతో ఎగదోస్తూ "నీ కేం తెలుసురా పిచ్చికుంకా! లోకానుభవం ఉంది చెబుతున్నాను" అనే ధోరణిలో ప్రారంభించాయన అన్నతీరు

ఆనాడికేదో. ప్రయోగాలు చేస్తోన్న పెళ్ళాలు ఎవ్వరూ మొగుళ్ళతో కాపురాలు చెయ్యటం లేదన్నట్లు... ఏమిటో ఆయన భావం తన కర్థం కాలేదు.

"చదువుకోని పెళ్ళాన్ని కట్టుకొని మహా సుఖపడిపోతూన్నా దేవిటో!? రెక్కలు ముక్కలు చేసుకుని సంపాదించేవా డొక్కడు. కాలుమీద కాలు వేసుకుని డొక్కలు నింపుకునే టందుకు వున్నవాళ్ళు, ఉంటుంది.

ఇన్నాళ్ళుగా మన కుటుంబంలో బాపుంటూన్నా సుఖస్మి! చదువూ సంధ్యా లేని నేను గుట్టుగా స్తాగా పడి ఉన్నాను. యిహా పిల్లలు చూస్తే చదువూ సంధ్యా లేక, యిటు పెళ్ళి పెటాకులూ లేక అటిటీ వెట్టలా అల్లంత ఎదిగి అడ్డంగా తెల్లో పోక వెక్కలా పెరిగిపోతున్నారు. అదే, అమ్మ చదువుకున్నదై, పెన్నిళ్ళకు చన్నీళ్ళ తోడైనట్లు మీ సంపాదనతో

పాటు, తనూ ఓ నాలుగురాళ్ళు సంపాయించగలిగితే మా కీ దుర్గతి పట్టి వుండేదా?

ఆర్జనాపరురాలైన పిల్లని కట్టుకుంటే మా ఆర్థిక స్థోమత ఎంత పటిష్ఠంగా వుంటుంది! కుటుంబం ఎంత అభివృద్ధి పొందుతుంది!" అలా అని ఓసారి గుక్కతిప్పుకోకుండా తీవ్రంగా తను ఓ చెరుగు చెరిగేసరికి ఆయన బిత్తరపోయి, యిహ తల ఎత్తలేకపోయాడు. తన అసమర్థతనూ, తల్లి అప్రయోజకత్వాన్నీ, తమ రక్తాన్ని పంచుకుని, తమ మాంసంలోంచి ఉద్భవించిన కొడుకే ఎత్తిచూపుతుంటుంటే బాధతో ఆయన కృంగిపోయాడు. మళ్ళీమారు మాట్లాడలే దాయన.

తొందరపడి ఆవేశంలో కన్నవాళ్ళను పట్టుకుని అంతంతలేసి మాటలనేసినందుకు తర్వాత ఎంతయినా పశ్చాత్తాప్పడ్డాడు వాసూకూడా.

తండ్రిని కించపరచాలనే ఉద్దేశ్యం కాదు తనది. కాని, కుటుంబ ఆర్థిక స్థోమత యొక్క ఆవశ్యకత, దాన్ని ఆయన గుర్తించనందున కుటుంబానికి కలిగిన అనర్థం, ఆయన గుండెల్లో గట్టిగా నాటుకుపోవాలనే ఆవేశంతో అన్నమాటలవి. అలా అంటూన్నప్పుడు నాలుగు దశాబ్దాలక్రితంనాటి సాంఘికాచారాలను, కట్టుబాట్లను గురించి ఆలోచించాల్సిన అవసరం తట్టలేదు వాసూకి.

ఏమైనప్పటికీ తండ్రి చేసిన పొరబాటు తను చెయ్యదల్చుకోలేదు జన్మలో. చూస్తూ చూస్తూ తన సంతానాన్ని మాత్రం అలాంటి దీన పరిస్థితులకు లోను కానివ్వకూడదు. తనూ, శాంతా కలిసి చెరో రెండొందలు తెస్తే, కుటుంబ నియంత్రణ పథకం క్రింద యిద్దరంటే యిద్దరే పిల్లల్ని కని, దేనికీ లోటు లేకుండా, కావలసిన హంగులు వేసుకుని దర్జాగా బ్రతుకవచ్చు. అందరూ రాజభోగాలు అనుభవించవచ్చు. పిల్లలకు పెద్ద పెద్ద చదువులు చెప్పించి వీలైతే విదేశాలకు కూడా పంపించి ఉన్నతమైన హోదాలు ఆక్రమించే విధంగా తీర్చిదిద్దాలి. వాళ్ళ నా ఔన్నత్యశిఖరాల్లో చూస్తూ, తబ్బిబ్బుకుంటూ ఆదర్శమైన కన్నతండ్రిగ తన కర్తవ్యాన్నీ, బాధ్యతల్నీ నెరవేర్చుకున్నానని పొంగిపోవాలి, గర్వించాలి.

అన్నింటికంటె ముందు తను తీర్చుకోవలసిన ముఖ్యమైన కోరిక ఒకటుంది. ఎన్నాళ్ళనుంచో ఆ కోరిక తనలో వేళ్ళు తన్నుకుపోయి స్థిరపడిపోయింది.

రవి తన [illegible]. పెళ్ళి కాక ముందు తనలాగే అతనూ సిటీబస్సుల కోసం పడిగాపులు పడుతూండేవాడు. ఉద్యోగం చేస్తోన్న అమ్మాయిని పెళ్ళి చేసుకున్నాక రెండేళ్ళలో వాడు ఎంత మారిపోయాడు. ఒకప్పుడు [illegible] టస్సారు పంట్లాములూ, పాప్లిన్ షర్టులూ తొడుక్కుని తిరిగేవాడు:

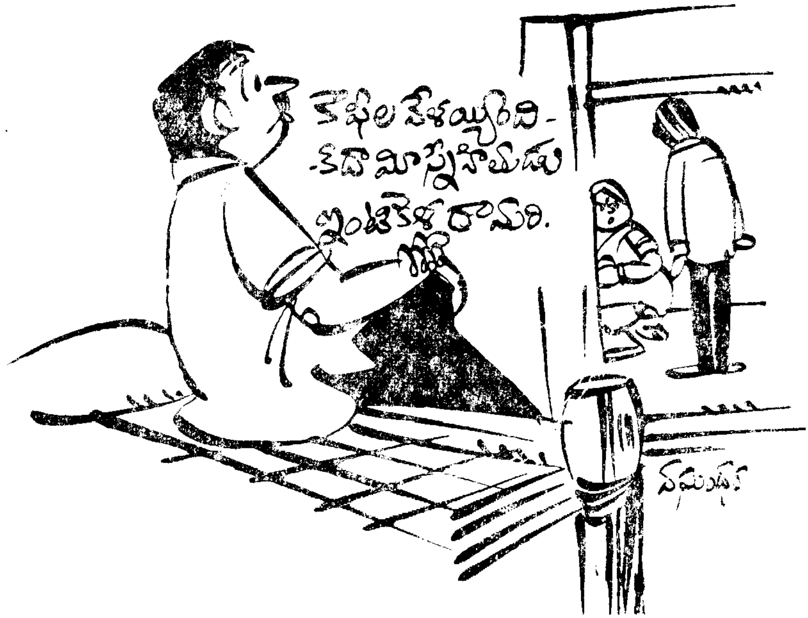

యిప్పుడు పెట్రోలిన్నే గాని వెయ్యడు. ఇప్పుడు వాడు పేషానికి గెజిటెడ్ ఆఫీసర్ని మించిపోయాడు.

రెండేళ్లు అయిందో లేదో పెళ్ళయి, అప్పుడే ఓ స్కూటర్ కూడా కొనేశాడు. ముందు వాడూ, వాడి వీపుకు తనతొమ్ము లానేలా వాడినడుముకు చుట్టేసుకుని వెనకాల భార్యా కూర్చుని స్కూటర్ మీద చిత్తంవచ్చినట్లు పోతుంటే, చూసినపుడు తన కెలా వుండేది!? ఒళ్ళు పులకరించి పోయేది. ఎప్పటికి యిలా తనూ అలాంటి ఆనందాన్ని అనుభవించాలని ఉబలాటపడిపోయేవాడు.

కాని, ఎవరి ఆర్జనద్వారా అయితే యివన్నీ సాధ్యపడతాయనీ, తనకుటుంబ సంక్షేమం గట్టి పునాదిమీద పదిలంగా వుంటుందనీ ఆశపడ్డాడో ఆ వ్యక్తినుండి దాంపత్య జీవితంలో తాను పొందవలసిన మానసిక శారీరకమైన శాంతిసౌఖ్యాలకు, ఆనందానుభవాలకు దూరమై పోవలసి వస్తుందని కలలోకూడా ఎప్పుడైనా అనుకున్నాడా? అలా తన ఆలోచన లేవో వాటిదారి నవి సాగిపోతూనే వున్నయ్; యాంత్రికంగా, యింటి గుమ్మంలోపల అడుగు పెట్టేడు.

* * *

ఆవేళ ఆదివారం రాత్రి పదిగంటలవుతుందేమో.

సినీమానుంచి కారులో యింటికి పోతూ పోతూ, ఐ. టి. ఓ. రాజారావు

గారికి ఏదో అర్జంటు ఫైలు గుర్తుకొచ్చి దారిలో ఆఫీసుకు వెళ్ళారు.

"వ్హాట్! యూ వాసు! ?"

సీట్లో కూర్చుని రాసుకుంటూన్న వాసూని చూసి ఆశ్చర్యపోయారు రాజారావుగారు. సెలవురోజునకూడా అంత రాత్రిదాకా 'నా బొందో' అని పనిచేసే వాణ్ణి సర్వీసులో చూశ్ళే దాయన. అదే భావం ఆయన పలకరించిన తీరులో ద్యోతకమైంది.

అనుకోకుండా వచ్చిన బాస్‌ను చూసి, గాభరాపడిపోతూ లేచి సవినయంగా నమస్కరించి, నిల్చునే జవాబిచ్చాడు వాసు: "వారమూ, గడియారమూ చూసుకుంటే పని ఎట్లా సాగుతుంది సార్? ఎప్పటికయినా నా పని నేను చేసుకోవలసిందే కదా ?" అని.

రాజారావుగారు గోరంత నవ్వు నవ్వారు. ఆ గోరంత నవ్వులో కొండంత ప్రసన్నత గుప్పించారు.

వాసూ వినయ విధేయతలకీ, సిన్సియారిటీకీ, ఆఫీసు వర్కుమీద అతనికుండే శ్రద్ధాసక్తులకీ ఆయన ఎంతో యిదైపోయారు. అతడిచ్చిన జవాబు ఆయన హృదయంలో గాఢముద్ర వేసుకుంది.

"గుడ్, వాసూ! కీపిట్ అప్!" ఆప్యాయంగా అతని భుజంమీద తట్టి వెళ్ళిపోయారు.

శాంత వెళ్ళిపోయినప్పటినుంచీ, రోజుకో ముప్పాతిక భాగం ఆఫీసులోనే గడుపుతున్నాడు వాసు. ఉదయం తొమ్మిది కొట్టేటప్పటికల్లా ఆదరాబాదరాగా నోట్లో రెండు వుడికీవుడకని మెతుకులు వేసుకుని, ఆఫీసుకు పోవటం; మళ్ళీ రాత్రి ఏ పదిగంటలకో యింటి ముఖం పట్టటం. ఒక్కొక్కప్పుడు రాత్రి పదకొండూ, పన్నెండూ అయిన సందర్భాలుకూడా వున్నాయ్.

సుఖపడాలనే కాంక్ష జీవితానికి ముల్లుకర్రలాంటిది. అది మనిషిని అనుక్షణం ఎందుకో ఒకందుకు పొడుస్తూనే ఉంటుంది. ఆ సుఖంకోసం కష్టాన్ని మదుపుపెట్టి జీవనం సాగిస్తాడు మానవుడు.

ఈనాడు వాసు, ఆఫీసులో రాత్రింబగళ్ళనక అంత కష్టపడి పనిచేస్తున్నాడంటే ఎవరికోసం? ఎందుకోసం? తనకోసమూ, తన శాంతకోసమూ కాపోతే.

తనకు హైదరాబాద్ శాంత దగ్గరకు బదిలీ కావాలి. దానికి తన బాస్ సహకారం, సహాయం ఎంతయినా కావలసి వుంది. అందుకు తను ఆయన అనుగ్రహాన్ని సంపాదించాలి. ఆయన్ని బాగా ప్లీజ్ చెయ్యాలి. దానికి మార్గం ఒక్కటే. తను వారం, గడియారం చూసుకోకుండా పనిచెయ్యటమే. అదే యిప్పుడు తను చేస్తోన్నది.

రాజారావుగారు క్రొత్తగా చార్జీ తీసు

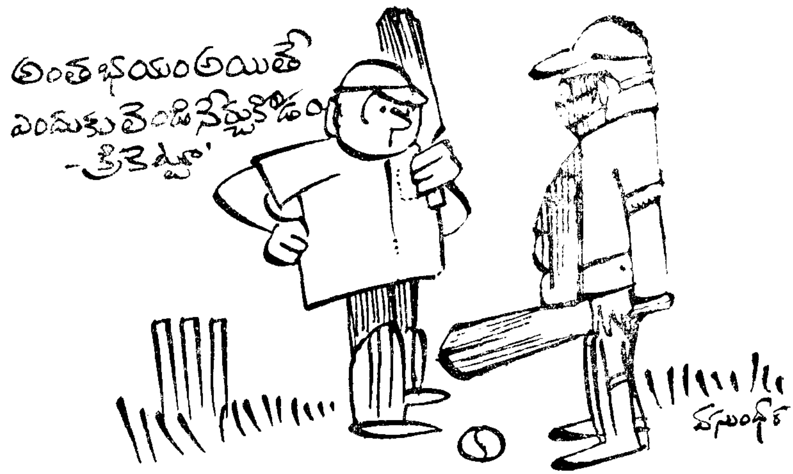

కున్న నాలుగు నెలల్లోనూ తనను మెచ్చుకున్న సందర్భాలూ ఎన్నయినా వున్నాయ్. వాసూకి ఎక్కళ్ళేని ధైర్యమూ కలిగింది. నోరు తెరిచి తను అడగాలేగాని, ఆయన సహాయం తప్పక చేస్తాడనే విశ్వాసం కుదిరింది.

అవేళ రాజారావుగారు చాలా హుషారుగా మంచి మూడ్స్‌లో వున్నారు. అదను కనిపెట్టి వెళ్ళి తను వచ్చిన పని సాంతం నివేదించుకున్నాడాయన వద్ద వాసు. తనకు హైదరాబాద్‌కు ట్రాన్స్‌ఫర్ కోసం సిఫార్సు చేయవలసిందిగా అర్థించాడు దీనంగా.

"ట్రాన్స్‌ఫర్!?" రాజారావుగారు విస్మయం అయ్యారు. రాస్తూన్న కలాన్ని టేబిల్ మీద పెట్టి, కుర్చీలో వెనక్కి ఒరిగి, కొంచెం సేపటిదాకా ఆయన గంభీరంగా మౌనముద్ర వేసు కూర్చున్నారు.

"మీ మేలు జన్మ జన్మల్దాకా మరిచిపోను, సార్!" వాసు మళ్ళీ అందుకున్నాడు.

వాసు మంచివాడనీ, ఒళ్ళు దాచుకోకుండా పని చేస్తాడనీ అతనిమీద రాజారావుగారికి సదభిప్రాయం వున్నమాట వాస్తవమే. కాని అలాంటివాణ్ని అంత తేలిగ్గా వదులుకునేటందుకు ఏ ఆఫీసరు యిష్టపడతాడు? అందులోనూ ఆయన ఆ వూరు బదిలీఅయి వచ్చింది కొత్త.

రాజారావు గారు ఓ చిన్న నవ్వు నవ్వి. "చూడు. వాసూ! నేనొచ్చింది కొత్త. కొంతకాలం పోనీయ్, చూద్దాం," అని ముక్తసరిగా అనేసి ముందున్న ఫైళ్ళలో మునిగిపోయారు.

మారు మాట్లాడ్డానికి సావకాశం

చిక్కలేదు వాసూకి. నీరుకారిపోతూ, తన సీట్లో కొచ్చి కూలబడ్డాడు. ఆ రోజంతా కాగితంమీద కలం పెట్టలేదు. దృష్టి అంతా కాంతమీదే కేంద్రీకృతమై కూర్చుంది.

గమ్యం దృష్టిలో పెట్టుకుని రహదారిలో నడచిపోతున్న బాటసారి, ఎదురైన ప్రతి మైలురాయినీ చూసి ఎంతో తేలిగ్గా ఫీలవుతాడు. తరుగుతూన్న దూరాన్ని మైలు మైలుకూ తల్చుకుని గమ్యానికి దగ్గరపడుతున్నాం గదా అనే నూతనోత్సాహాన్ని పుంజుకుని ముందుకి సాగిపోతాడు.

ఆ పాంథుడికీ, వాసూకీ మధ్యనున్న సారూప్యం కూడా అంతే. తన గమ్యం కాంత. కాలం అనే రహదారిలో తను ఎదురుచూసే ఆమె వుత్తరాలు మైలు రాళ్ళు. ఆ 'మైలురాళ్ళ' కోసం తపించి పోతూ ఆ రహదారిలో పోయాడు వాసు. ఆ తపనలో ఏదో ఒక విధమైన తృప్తి, ఉపశమనం, కొత్త తరహా వుత్సాహమూ కలిగేవి తనకు.

రెండేళ్ళు గడిచాయ్.

ఆవేళ శనివారం. ఉదయం తొమ్మిది గంట లవుతుంది.

"అయ్యగారు రెండుకో అర్జంటుగా రమ్మన్నారు బాబూ!" రాజారావుగారి ఆర్డర్లీ కబురు.

ఏమిటి కొంప మునిగిపోయిందోనని గాభరా పడిపోతూ ఆయన బంగళాకి వెళ్ళాడు వాసు.

ఆఫీసు రూంలో కూర్చుని టపాల్ని చూసుకుంటున్నారు రాజారావుగారు.

"గుడ్ మార్నింగ్, సార్!" అంటూ ప్రక్క బెదిరిపోతూనే విష్ చేశాడు వాసు. ఆ రోజు టపాల్లో తన సీటుకు సంబంధించిన రిపోర్టేమయినా వుందేమోనని ఏ టెలిగ్రాం అయినా వచ్చిందేమో, ఆయన తనమీద ఎక్కడ విరుచుకుపడతాడోనని భయం భయంగా వుంది వాసూకి.

"ఓహ్! యూ హావ్ కం! ఆఫీసరు హోదాతో అన్నారు రాజారావుగారు.

"తమరేదో అర్జంటుపని వుందని.."

"అబ్బే. ఏమీలేదు. నువ్వు ఎందుకూ పనికిరానివాడ వని నీమీద స్పెషల్ రిపోర్టు ఒకటి పై వాళ్ళకు పంపించా నిదివరలో. ఆ విషయం చెబుదాం అని." రాజారావుగారు సీరియస్‌గా మొహం పెట్టి అన్నారు, వాసు కళ్ళల్లోకి గుచ్చి గుచ్చి చూస్తూ.

అదిరిపడ్డాడు వాసు. ఒళ్ళంతా చెమట్లు పోసేశాయ్.

'రాత్రింబగళ్ళూ గాడిదలా నౌకరీ చేస్తోంటే చివరకి యీయన చేసే సాయం యిదా? ట్రాన్స్‌ఫర్ విషయంలో ఏ సాయమూ చెయ్యలేదు సరిగదా పైగా వెధవరాతలన్నీ రాస్తాడా పయి వాళ్ళకు. చేతిలో అధికారం, కలం

వున్నాయి కదా అవి? ఛీ! యిలాంటి వాడిదగ్గర పనిచేసేకంటే కాశీకావిడి ఖజానా మోసుకుని యింటింటికీ తిరిగితే మేలు.'

రాజారావుగారిని నమిలి మ్రింగేద్దాం అన్నంత కోపం వచ్చింది వాసూకి. కాని, ఏం చెయ్యగలడు? ఆయన ఆఫీసరు, తను రాసేవాడుడు.

వాసూని ఆపాదమస్తకం ఎగాదిగా ఓసారి నిశితంగా చూశారు రాజారావుగారు. అతని మౌనం వెనకాల నిప్పుకొండ బ్రద్దలవ్వటానికి సిద్ధంగావుంది.

"చేతిలో ఆయుధం వుంటే నన్ని పొటికి పాతమూర్చేసే వాడివికదూ! ?" రాజారావుగారు [illegible] పెద్దపెట్టున నవ్వటం మొదలెట్టాడు.

అంతా అయోమయంగా వుంది. ఆయన ధోరణి చూసాక. 'అల్పుల ప్రాణాల్తో చెలగాటమాడటం అధికులకు ఒక వేడుక కాబోలు! లేకపోతే ఏమిటీ పనికట్టుకు పిలిపించి యీ అపహాస్యపు ధోరణి?' వాసూ ఒళ్ళు ఉడికిపోయింది.

"క్షమించు వాసూ! నీ బదిలీ విషయములో చాలా జాప్యం చేశాను;" అంత వరకూ అపహాస్యపు ధోరణిలో వున్న రాజారావుగారు ఉన్నట్లుండి ఒక్కసారి గంభీరమూర్తి అయ్యారు. ఆయన ఆ మాట అన్న తీరులో ఏదో సానుభూతి ధ్వనించింది. ఆయన చూపుల్లో ఓ తరహా 'గిల్టీకాన్షన్స్' ప్రస్ఫుటమైంది.

రాజారావుగారి వైఖరిలో కలిగిన ఆకస్మిక మార్పుకు వాసూ ఆశ్చర్యపోయాడు. ఏం మాట్లాడాలో తెలియక తికమకపడుతూ మౌనంగానే వుండిపోయాడు.

మళ్ళీ రాజారావుగారే అన్నారు: "యిందుకు కారణం నా స్వార్థమే... నీ అంతటి సమర్థుడయిన గుమాస్తాని వదులుకోవటం నాకు చేతకాలేదు. పనిలో నా భారాన్నెంతో తేలిక పరిచావ్. ఆ స్వార్థమే యిన్నాళ్ళూ [illegible] లిద్దరి మధ్య పెట్టనిగోడగా అడ్డుపడింది... యీ ఫోర్‌నూనే నిన్ను రిలీవ్ చేస్తున్నాను. పోయి. మీ ఆవిడా నువ్వూ హాయిగా బ్రతకండి. యిదుగో, నిన్ను హైదరాబాద్ ట్రాన్స్‌ఫర్ చేస్తూ వచ్చిన ఆర్డర్!" టపాల్స్ అట్టడుగున పెట్టిన కాగితాన్ని తీసి వాసు చేతి కందించారు రాజారావుగారు.

వాసూ తన కళ్ళను తాను నమ్మలేక పోయాడు. తను చూస్తున్నది నిజంగా తన ట్రాన్స్‌ఫర్ ఆర్డరేనా? తన బదిలీ విషయంలో యిన్నాళ్ళూ నిర్లక్ష్యం చూపిన యీ రాజారావుగారే స్పెషల్ రిపోర్టు రాసి తనకు బదిలీ చేయించారు! అనవసరంగా ఆయన్ను అపార్థం చేసుకున్నాడు తను ఇన్నాళ్ళూ. ఆయన తనకు ఎంత ఉపకారం చేశారు!! తన శాంతదగ్గరకు తనను చేర్చారు.

వాసు సంతోషానికి పట్టపగ్గాల్లేవు. ఉరకలు వేస్తోన్న ఉత్సాహంతో, పరవళ్ళు త్రొక్కుతున్న పరమానందంతో ఆ మధ్యాహ్నం బండిలోనే హైదరాబాద్ బయలుదేరాడు.

'శాంత ఎక్కడా కనిపించటం లేదే?' మర్నాడుదయం నాంపల్లి స్టేషన్లో దిగి. ఒళ్ళంతా కళ్ళు చేసుకుని చూశాడు వాసు. కాని, శాంత ఎక్కడా కనిపించలేదు. బహుశా దేవేమయింది? తను యిచ్చిన తంతిగానీ శాంతకు అందలేదా? సెలవు దొరక్కనా? లేక..., [illegible] ఆరోగ్యం బాగులేదా? వాసూ హృదయము ఆరాటంతో అల్లల్లాడిపోయింది.

వెంటనే టాక్సీ కుదుర్చుకుని బేగం పేట పోనిమన్నాడు.

అనుకోకుండా విన్నవే [illegible]

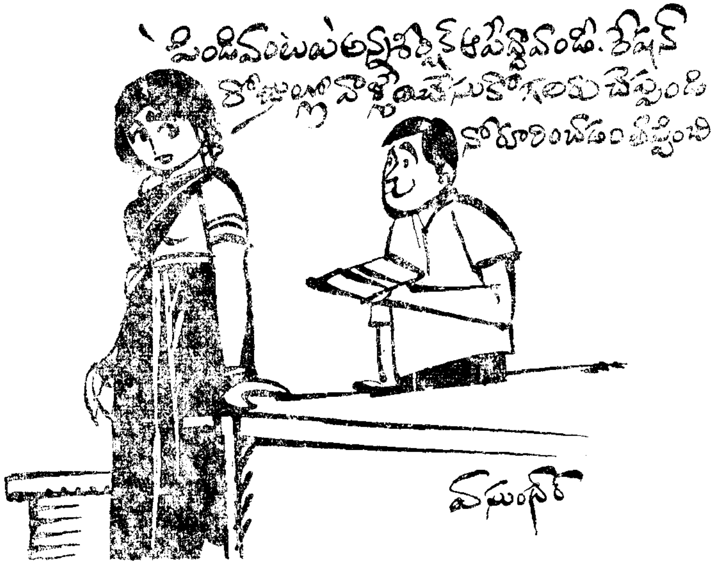

పట్నం బదిలీ అయింది. ఆ సంగతి విన్నదే తడువుగా సాయంకాలం బండి లోనే బయలుదేరి వెళ్ళిపోయింది." శాంత అద్దెకుండే యింటావిడ చెప్పిన మాట లవి.

నడినెత్తిమీద సమ్మెటతో బలంగా బాదినట్లనిపించింది వాసుకి. కళ్ళు చీకట్లు కమ్మాయ్. ఆ స్థితినుంచి తేరుకునేందుకు ఎంత సేపు పట్టిందో వాసుకి తెలీలేదు.

ఏ వరం కోసం అయితే తను యిన్నాళ్ళూ తపించిపోయాడో, తపస్సు చేశాడో, అది తీరా అందుబాటులోకి వచ్చేటప్పటికి అంతా తలక్రిందు లయింది.

ఎంత దురదృష్టవంతుడూ, దౌర్భాగ్యుడూ కాకపోతే ఎందుకిలా అవుతుంది? శాంత ఏదో గడించి పోసెయ్యాలనీ, తనేమో రాజభోగా లనుభవించాలనీ, పుట్టబోయే వాళ్ళు నేదో ఉద్ధరించెయ్యాలనీ, ఏవేవో పిచ్చిపిచ్చిగటి కలల ఆకాశానికి పుచ్చనిచ్చెన వేసి యెక్కబోయి నేల కూలిపోయాడు...

ఎడారిలో ఎడతెగని దాహంతో పోతూన్న పాంథుడు ఎండమావుల్ని చూచి నీరని భ్రమించి ఆశతో ఆ దిశకు చేసే అనంతయానంలా ఏమిటీ పని? ఆడదాని ఆర్జనమీద ఆశలు పెట్టుకుని దాంపత్యజీవితంలో వుండే అన్ని సుఖాలకూ దూరమైపోయాడు తను. అర్థంలేని ఆలోచనలతో ఆవేశానికి లోనై శాంతకు దూరమైపోయాడు.

యింకా అయిపోతున్నాడు. యిలా ఎంత కాలం అని?...

డబ్బు పాపిష్టి దంటా రందుకనే. లేకపోతే, తన బుద్ధి యీ పెడదారిన పడుతుందా? తుచ్ఛమైన డబ్బుతో జీవితానికి విలువ కట్టాడు. తను ఎంత మూర్ఖుడు!? ప్రాణానికి సుఖంలేని సంపాదన ఎవడిక్కావాలి? ఏం చేసుకోను?..

ప్రియురాలి సుధామధురమైన సహచర్యంలో, ఆమె అందించే స్వర్గతుల్యమైన సుఖసంతోషాల రాశిలో కూర్చుని, ఏ కందమూలాలో తిని, కలో గంజో తాగితే అదే ఒక కలిమి! ఆ జీవితమే జీవితం...

శాంత స్త్రీ! సృష్టిలో స్త్రీ పాత్రకు ఒక ప్రత్యేకత నిర్దేశించబడివుంది. సంతానవతియై మాతృత్వాన్ని సంతరించుకోవటం, కట్టుకున్నవాణ్ణీ, కన్నవాళ్ళనీ సుఖపెడుతూ, తను సుఖపడుతూ, సంసారాన్ని స్వర్గధామంగా రూపొందించటం — ఇవీ స్త్రీత్వానికి నిర్వచనాలు.

ఇప్పుడు శాంతలో తను చూడగోరేది ఆ మాతృమూర్తినీ, ఆదర్శ గృహలక్ష్మినీ. రేపు పిల్లా జల్లా పుడతారు. శాంత ఆఫీసుకు పోతే పిల్లల్ని చూసే దిక్కేడీ? తనూ శాంతా బ్రతికుండీ కూడా...? అమ్మయ్యో! అలా జరగటానికి వీల్లేదు అయ్యో! వాళ్ళు తన పిల్లల మంచిచెడ్డలు ఎందుకు పట్టించుకుంటారు? వాళ్ళకేం కావాలి? ఒకవేళ అలా వాళ్ళకు అప్పగించటం అనేదే జరిగితే తన బిడ్డలకు ఎంత అపరాధం చేసినవాడవుతాడు!? యిన్నాళ్ళూ తండ్రేదో తనకూ, తనతో పుట్టినవాళ్ళకూ నిర్వాకం ఏమీ చేయలేదన్న తను, తన బిడ్డలకు చేసిం దేమి? అనిపించుకుంటుం దప్పుడు? అమృతతుల్యమైన మాతృమూర్తి రొమ్ముపాలు త్రాగి, ఆమె స్వహస్తాల సంరక్షణకు నోచుకోని సంతానానికి, తల్లిదండ్రులైన [illegible]కూ సంబంధం ఏమిటి? ఆయాల చేతుల్లో పెరిగిన బిడ్డల మానసిక వ్యక్తిత్వం యొక్క పునాది ఎంత హీనస్థాయిలో వుంటుంది?... అలా గొలుసులా ఒకదాని తర్వాత ఒకటి అల్లుకుపోతున్న ఆలోచనలతోనే [illegible] ఎక్కాడు వాసు. ట్రైనింగ్ టైం యింకా దండిగా [illegible]

సరి[illegible] అవే వివశమైన [illegible]ంతో తన ఉద్యోగానికి రాజీనామా యిచ్చి, భర్తకు స్వాగతవచనాలు [illegible]టానికి వచ్చిన శాంతను [illegible]లోనే గాఢంగా తన పరిష్వంగంలోనికి యిముడ్చుకున్నాడు వాసు.